

i de industrielt udviklede lande af det offentlige enten ved driften af offentlige forskningsinstitutter eller for en stor del gennem indgåelse af udviklingskontrakter mellem staten og de privatejede virksomheder.

Til belysning af den betydning man i andre lande tillægger erhvervslivets forskning kan gives nedenstående eksempler:

I Norge har staten omkring årsskiftet 1964-65 oprettet fondet til fremme af forsknings- og udviklingsarbejder i industrien, som bygger på de samme principper som det her foreslåede. I forslaget til oprettelse af fondet er det anført, at der er behov for ca. 25 mill. n. kr. om året i de første år, og at man i løbet af ca. 4 år ventes at have erfaring for, hvilken størrelse fondet bør bygges op til. Det kan oplyses, at der ved slutningen af 1965 er bevilget lån på ca. 4 mill. n. kr., og at der foreligger ansøgninger på yderligere 21 mill. n. kr.

I Sverige oprettede staten i 1961 to fonde, Malmfonden og Norrlandsfonden, på henholdsvis 10 og 15 mill. sv. kr. om året. Begge har til formål at finansiere erhvervslivets forsknings- og udviklingsarbejder, men Norrlandsfonden med særligt sigte mod udviklingen af erhvervslivet i Norrland. Der er desuden i Sverige i den sidste tid vist interesse bl. a. fra bankernes side for at stille risikovillig kapital til rådighed for erhvervslivets forskning. Et selskab med dette formål er det private Incentive A/B.

I Frankrig nedsatte staten i 1964 en særlig kommission med det formål at støtte udnyttelsen af forskningsresultater. Kommissionen disponerede i 1965 over 10 mill. NF til udlån til erhvervsvirksomheder.

I Belgien havde institutionen IRSIA, hvis formål er at stimulere forskning og udvikling i industri og landbrug, i 1963 300 mill. B.Fr. til rådighed til støtte til teknisk-videnskabelige institutioner og industrielle virksomheder. Støtten til industrielle virksomheder ydes som tilskud på indtil 50 pct. af projektudgifterne, og i stedet for tilbagebetaling har man hidtil krævet, at resultaterne mod licens skal stilles til rådighed for andre belgiske virksomheder. Industriens tilbageholdenhed med at udnytte denne ordning har ført til overvejelser om at ændre den til en låneordning, hvor låntageren har den uindskrænkede ejendomsret til resultaterne.

I Canada yder staten foruden betydelige skattelettelser for forskningsudgifter direkte tilskud uden tilbagebetalingspligt til forskningsprojekter i erhvervsvirksomheder. Tilskudsordningen, som administreres af en særlig komité under det nationale

forskningsråd, praktiseres ved, at komiteen dækker virksomhedens udgifter til det videnskabelige og tekniske personel, som medvirker ved projektet, medens alle andre omkostninger afholdes af virksomheden. I 1964-65 anslås komiteens udgift til 2,7 mill. can. \$.

Udviklingen inden for den danske industri har i efterkrigsårene været påvirket af ændringerne i de handelspolitiske forhold, afviklingen af indførselsrestriktionerne, toldaftrapningen inden for EFTA, hvilket har betydet, at dansk industri har mistet de beskyttelsesforanstaltninger, der siden 30-erne har været en betydelig faktor for væksten i industrien. Tilslutningen til EFTA har dog givet industri store ekspansionsmuligheder, men også påført den en risiko gennem den voksende og stærkere konkurrence fra udlandet.

Skal dansk industri kunne deltage i denne konkurrence, vil det være nødvendigt ikke alene at rationalisere, men også finde nye veje og metoder inden for produktionen samt iværksætte nye produktioner.

Ved universiteterne og de højere læreanstalter iværksættes først og fremmest forskning for at opnå større indsigt, større viden; både på langt og på kortere sigt fører imidlertid forskning af denne art ofte til gennemgribende ændringer i samfundslivet, ikke sjældent på uforudseelige felter, og den er derfor en afgørende faktor i samfundsudviklingen. Forskning af denne art betales hovedsagelig af staten.

I erhvervslivet iværksættes forskning normalt ikke kun for at erhverve viden; forskningen tager altovervejende sigte på udvikling af lønnende produktioner, f. eks. ved at forbedre hidtil anvendte produktionsmetoder eller indføre nye og bedre, ved at forbedre produkter, der allerede fremstilles, eller ved at introducere nye.

Inden for jordbrugserhvervet gennemføres den største del af forskningen ved statsinstitutioner eller med offentlig støtte gennem organisationer. En vis erhvervsforskning foregår dog i private virksomheder.

Industriens forskning betales her i landet så godt som udelukkende af erhvervslivet selv. Den kan tage sit udgangspunkt i resultater, der er opnået ved universitetsforskning, eller impulsen kan komme andetsteds fra, f. eks. fra et behov, man bliver opmærksom på, eller fra en tilfældig idéassociation. Under arbejdet må man ofte gribe til grundlæggende forskning for at nå videre, udvikle nye konstruktioner eller fremstillingsmetoder, fremstille nye materialer med bestemte, ønskede egenskaber, udføre omfattende afprøvninger o. s. v. Hele dette arbejde, som man under ét kan kalde for udviklings-